

УДК 657:63

О. С. Ткаченко,
к. е. н., доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7795-9293>

К. В. Полтавець,

здобувач вищої освіти спеціальності 071 "Облік і оподаткування",
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-4790-8968>

DOI: 10.32702/2306-6792.2023.22.141

УДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

A. Tkachenko,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting, Taxation and Management of Financial and Economic Security, Dnipro State Agrarian and Economic University

K. Poltavets,

Applicant for higher education specialty 071 "Accounting and taxation",
Dnipro State Agrarian and Economic University

IMPROVEMENT OF INTERNAL CONTROL OF FINISHED LIVESTOCK PRODUCTS

У статті розглянуто сутність поняття внутрішній контроль. Запропоновано розширити методику контролю витрат на виробництво продукції тваринництва додавши до традиційного напрямлення контролю (перевірка первинних документів, перевірка реєстрів обліку, перевірка достовірності фінансової звітності в частині витрат) два нових напрямлення (контроль витрат на виробництво, аналіз ефективності бізнес-процесів). При оцінці системи внутрішнього контролю запропоновано додатково оцінювати ефективність бізнес-процесу, що відповідатиме завданням виконання узгодженої процедури. Для удосконалення внутрішнього контролю готової продукції тваринництва запропоновано відомість за кожною матеріально-відповідальною особою.

Вивчено, що контроль та аналіз витрат за виробництво може здійснюватися у вигляді інших систем: внутрішнього аудиту, управлінського обліку. При цьому, чим вищий рівень деталізації, тим вищий рівень управління, який забезпечується аналізом та оцінкою представлених даних, як за поточний період, так і в порівнянні з суміжними періодами.

The article examines the essence of the concept of internal control. It is proposed to expand the method of controlling costs for the production of animal husbandry products by adding two new directions (control of production costs, analysis of the efficiency of business processes) to the traditional direction of control (checking primary documents, checking accounting registers, checking the reliability of financial statements in terms of costs).

It was determined that the typical errors in the accounting of costs for the production of livestock products are: drawing up documents in violation of the requirements, violation of the methodology for calculating depreciation deductions for fixed assets, violation of the accounting methodology when drawing up correspondence of accounts, incorrect calculation of the amount of expenses and transfer of data to reporting forms, inconsistency of the applied methods and techniques with the accounting policy, write-off of costs that increase the cost of production.

In order to improve the internal control of finished products of animal husbandry, it is proposed to list each materially responsible person.

When evaluating the internal control system, it is proposed to additionally evaluate the efficiency of the business process, which will meet the tasks of the agreed procedure.

The advantage of the proposed methodology for evaluating the internal control system lies in the possibility of expressing indicators in a quantitative assessment, which allows for their comparative analysis. Moreover, the evaluation of the methodology in the rating format enables interested users to easily perceive the control results. The internal control system allows continuous monitoring of operations carried out within the business process and performed in the assessment of product quality. The result of an effective internal control system in an agricultural organization is the absence of errors and distortions, embezzlement, compliance with the requirements of the technological process, compliance with the standards of the current legislation and the achievement of the organization's goals.

It has been studied that control and analysis of production costs can be carried out in the form of other systems: internal audit, management accounting. At the same time, the higher the level of detail, the higher the level of management, which is provided by the analysis and evaluation of the presented data, both for the current period and in comparison with adjacent periods.

Ключові слова: аналіз, бізнес-процес, внутрішній контроль, готова продукція тваринництва, облік, оцінка, система.

Key words: analysis, business process, internal control, finished livestock products, accounting, evaluation, system.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сільськогосподарське виробництво за останні роки зіткнулося з труднощами, зумовленими викликами світового характеру — кризою в економіці, глобальною пандемією COVID-19 і національного — військові дії в Україні, наслідки яких позначилися у закритті кордонів, складнощі у транспортуванні та логістиці ресурсів, зниженні попиту та купівельної спроможності споживачів. Виробництво продукції тваринництва охоплює численні процеси, пов'язані з придбанням та споживанням матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Використані ресурси є витратами організації, виходячи з яких формується собівартість готової продукції, відбита у системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності господарюючого суб'єкта. Отримувана інформація може використовуватися організацією для підвищення ефективності діяльності та управління, але для цього вона має відповідати законодавству це досягається в процесі контролю. У подальшому, проконтрольовані дані можуть бути джерелом інформації, щодо оцінки ефективності вкладених витрат.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Значний внесок у дослідження удосконалення внутрішнього контролю готової продукції тваринництва зробили вітчизняні та зарубіжні вчені: Бутинець Т.А., Гай О.М., Головацька С.І., Кононенко Л.В., Костенко В.Г., Максимова В.Ф., Подолянчук О.А., Сашко О.П., Шинкаренко А.В. та інші.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Слід зазначити, що окремі питання практики внутрішнього контролю готової продукції

тваринництва залишаються мало вивченими і вимагають проведення подальших досліджень, що й визначило вибір теми дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета дослідження полягає у розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення внутрішнього контролю готової продукції тваринництва, що забезпечує безперервність діяльності підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Продуктивно сформована концепція внутрішнього контролю дає інформацію дирекції компанії про його фінансово-господарську діяльність, сприяє формуванню дуже ефективної концепції фінансового обліку, гальмує появу порушень і підтверджує справжність відомостей внутрішньогосподарських підрозділів.

На думку Головацької С.І, та Сашко О.П.: "Ефективність роботи підприємства багато в чому залежить від здійснення контролю за витратами. Систематичний і всеосяжний контроль сприяє забезпеченню обґрунтованості, своєчасності проведення цих операцій. Контроль за операціями з обліку витрат дає можливість об'єктивно оцінювати реальний стан підприємства. Контроль є однією із функцій управління, яка дозволяє своєчасно виявити та ліквідувати ті передумови і фактори, які заважають ефективному веденню виробництва, успішному досягненню поставленої мети, відкоригувати діяльність підприємства чи його структурних підрозділів" [3].

Як зазначають ряд авторів (Гай О.М., Кононенко Л.В., Костенко В.Г., Шинкаренко А.В.): "процес виробництва сільськогосподарської продукції пов'язаний із дією біологічних за-

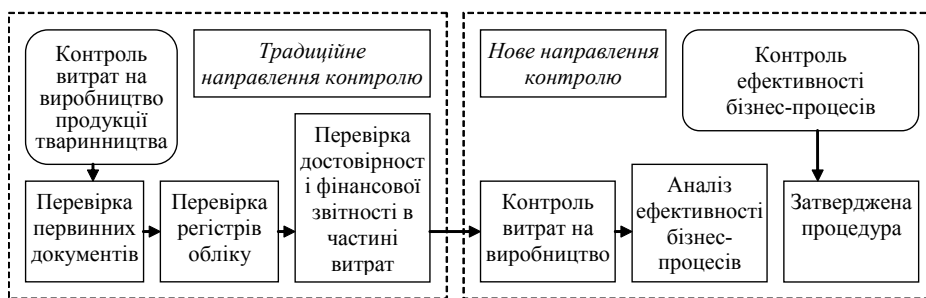

Рис. 1. Розширення методики контролю витрат на виробництво продукції тваринництва

конів. Вирощування біологічних активів нерозривно пов'язане з біологічними перетвореннями, формуванням і розвитком живих організмів. У галузі тваринництва, поряд з біологічними активами, отримується також сільськогосподарська продукція тваринництва. Від якості внутрішнього контролю залежать результати господарської діяльності і фінансовий стан підприємства. В аграрному секторі проблема організації і підвищення ефективності функціонування системи внутрішнього контролю стоїть особливо гостро" [2].

Бутинець Т.А. вважає, що: "внутрішній контроль — це контроль, який спрямований на створення умов гарантованого виконання обов'язків кожним менеджером, своєчасної і повної реалізації внутрішніх вимог та забезпечення ефективної діяльності всіх складових у процесі діяльності підприємства" [1].

В своїй монографії Максимова В.Ф. зазначає, що: "метою контролю є досягнення управлінських цілей щодо забезпечення максимально-позитивної результативності ведення бізнесу та мінімізації суб'єктом господарювання різного роду ризиків в їх діяльності через протидію появи помилок та недоліків, перевірку достовірності даних обліку й звітності" [4].

Сучасне управління виробничою діяльністю потребує не лише якісної інформації, на основі аналізу якої надалі прийматимуться управлінські рішення, а й безперервний її збір та моніторинг в обліково-аналітичній системі.

Управлінській ланці зараз недостатньо даних, що формуються в системі бухгалтерського обліку, потрібно деталізації інформації щодо елементів витрат, місць їх виникнення по виробничих дільницях організації, видів продукції та її собівартості, видів використовуваних ресурсів, норм і відхилень від норм, факторів та причин відхилень від норм, аналітичної інформації щодо показників ефективності фінансово-господарської діяльності, включаючи ефективність окремих бізнес-процесів, оцінку безперервності діяльності організації.

Розвиток обліково-аналітичної та контрольної систем може здійснюватися шляхом вирішення наступних конкретних завдань, що стоять перед суб'єктами господарювання:

1) визначенням ролі та місця витрат у бізнес-процесі з метою обґрунтування важливості при розробці рекомендацій щодо вдосконалення систем обліку та контролю;

2) створенням системи контролю, яка б забезпечувала як рішення управлінських завдань, а й контроль ефективності бізнес-процесів та її елементів.

Це вимагає послідовного перегляду існуючих методик перевірки, зокрема, її прийомів та процедур. Важливим напрямом удосконалення внутрішнього контролю є проведення моніторингу за витрачанням ресурсів в тваринництві, серед яких найбільшу частину становлять витрати на корми. Останні, за відсутності належної системи обліку та контролю, схильні до необґрунтованого перевитрати, що впливає на значення показників продуктивності, результативності та економічності. У ході перевірки доцільно використати критерії, що дозволяють виміряти ефективність бізнес-процесів;

3) оцінкою доцільності та обґрунтованості витрат на виробництво з метою розробки методичного підходу та практичних рекомендацій щодо їх раціонального та економного використання. Надалі, при прийнятті управлінських рішень, звіт контролера за критеріями оцінки ефективності використання продукції можна розглядати як повніші та точніші дані про конкретні результати використання ресурсів, основу для виконання умов отримання державних субсидій на розвиток виробництва та відшкодування частини витрат.

Визначення шляхів та перспектив розвитку внутрішнього контролю готової продукції тваринництва у реальних умовах неможливе без вивчення базових основ і практики обліку витрат.

Розвиток нового напрямку контролю відбувається у тісному взаємозв'язку з традиційним його розумінням. Сучасні умови господарюван-

ня диктують потребу не лише у відображенні дій та подій, що відбуваються у внутрішньому середовищі підприємств та їх бізнес-процесів, а й їх контролю з позиції встановлених і нормативів, що у подальшому дозволяє приймати необхідні управлінські рішення. Останнє сприяє розвитку традиційних підходів контролю (рис. 1).

Слід зазначити, що аналіз ефективності бізнес-процесів, визначення та впровадження ефективних заходів. На наш погляд, визначальним предметом узгодженої процедури по окремих видах операцій чи правомірності витрат, вироблених за програмами фінансування, рекомендувати перевірку обліку витрат, оцінку їх ефективності та розробку пропозицій щодо їх оптимізації здійснювати комплексно, саме у рамках узгодженої процедури. На нашу думку, не доцільно розривати контроль та розробку рекомендацій на його основі.

Ми можемо окремо від загального контролю оцінити витрати за допомогою узгодженої процедури, яка виконується на підставі затвердженої програми перевірки. З урахуванням сучасних тенденцій розвитку аграрного виробництва та характеру прийняття управлінських рішень стає очевидним, що перевірки облікової інформації вже недостатньо для оцінки витрат на виробництво.

Системи бухгалтерського обліку та контролю витрат за виробництво продукції тваринництва є сукупність способів і прийомів первинного відображення, вартісного виміру, підсумкового узагальнення інформації та її моніторингу. Від функціонування цих систем залежать результати бізнес-процесів продукції в цілому. Зазвичай у сільськогосподарських організаціях застосовується система бухгалтерського обліку, що базується на нормах вітчизняного законодавства з використанням схеми документообігу. У сукупності облікові процедури формують інформаційно-аналітичну базу виконання узгодженої процедури.

Суть традиційного обліку витрат полягає у фіксації фактів господарського життя в спеціалізованих формах первинних облікових документів та закінчується в поданні показників у формах бухгалтерської (фінансової) звітності.

Вихідні дані про витрати на виробництво продукції тваринництва знаходяться в у спеціалізованих первинних документах. У процесі внутрішнього контролю первинним документам та їх змісту приділяється особливу увагу

як джерелам інформації, що відображає факти господарського життя, з найбільшою ймовірністю виявлення помилок та спотворень. Найчастіше це облік кормів, які у спільній частці витрат займають найбільшу частину тобто п'ятдесят і більше відсотків.

Проведені дослідження свідчать, що типові помилки обліку витрат на виробництво продукції тваринництва виникають внаслідок неправильного застосування вимог законодавства, при цьому найбільшу частку становлять порушення, пов'язані з недотриманням облікової політики в частині формування та розподілу витрат:

- оформлення документів з порушенням вимог;
- порушення методології розрахунку амортизаційних відрахувань на об'єкти основних засобів;
- порушення методології обліку при складанні кореспонденції рахунків;
- неправильний розрахунок сум витрат та перенесення даних до звітних форми;
- невідповідність застосовуваних способів та прийомів облікової політиці;
- списання на витрати витрат, що збільшують собівартість продукції.

Синтетичний облік витрат за виробництво продукції Тваринництва ведеться на рахунку 23 "Виробництво", субрахунок 232 "Тваринництво". У дебеті рахунку 232 "Тваринництво" збираються фактичні видатки виробництво продукції тваринництва, а кредиті — вихід продукції з планової (нормативної) собівартості. Протягом року запису у дебеті та кредиті рахунку 232 "Тваринництво" виробляються нарастаючими сумами.

Таким чином, дослідження облікових систем показало, що користувачам надається інформація про витрати лише у рамках спеціалізованих форм бухгалтерської (фінансової) та статистичної звітності. На підставі вищевикладеного можна зробити висновок, що для отримання більшого обсягу інформації необхідно удосконалювати існуючі звітні форми, де доцільно відкривати необхідну кількість пояснень у розрізі показників, рядків, граф та реквізитів. Їх кількість у кожному суб'єкт господарювання визначатиме виходячи зі специфіки його діяльності.

Контроль та аналіз витрат за виробництво може здійснюватися у вигляді інших систем: внутрішнього аудиту, управлінського обліку. При цьому, чим вищий рівень деталізації, тим вищий рівень управління, який забезпечується аналізом та оцінкою представлених даних, як

за поточний період, так і в порівнянні з суміжними періодами (табл. 1).

Приймати певні управлінські рішення можна, виходячи з даних системи внутрішнього контролю (далі — СВК) (табл. 2). Інструментарій внутрішнього контролю набагато ширший, ніж у бухгалтерського обліку. У рамках функціонування СВК вивчається діяльність як усєї організації, так і її окремих бізнес-процесів. При цьому застосовуються прості методи дослідження, як опитування персоналу, і складні методи економічного і статистичного аналізу.

Вбудована система контролю є спостереження за фактами господарського життя організації щодо витрат і оцінку їх на відповідність цілям організації.

Завдання СВК можна порівняти із завданнями, що стоять перед узгодженою процедурою перевірки обліку та їх оцінки в рамках виробництва продукції, а також включає процедури оцінки можливих ризиків, зумовлених специфікою діяльності та попередження можливих негативних наслідків. Оцінці ризиків передуює опис бізнес-процесу. Опис ризику в системі внутрішнього контролю включає: вказівку на потенційні внутрішні та зовнішні несприятливі події, що передують ризику; причину та ймовірність виникнення ризику; можливі наслідки та їх оцінка. Для оцінки ризиків бізнес-процесу виготовлення продукції тваринництва доцільне проведення SWOT-аналізу, з чотирьох категорій. Аналіз доповнить уявлення про

Таблиця 1. Завдання управління витратами на виробництво за рівнями контролю

Завдання контролю	Система контролю	
	Внутрішній аудит	Управлінський облік
Оцінка ефективності бізнес-процесу	Контроль за виконанням завдання. Отримання реального економічного та виробничого ефекту від використання ресурсів. Контроль за досягненням цілей організації. Оцінка ризиків діяльності організації.	Аналіз ефективності використання ресурсів, аналіз динаміки показників, виявлення відхилень. Контролює планові показники. Контроль цін, обсягів виробництва, фінансових показників.
Координація облікових процесів	Контроль виконання завдань бухгалтерським обліком та системою внутрішнього контролю. Підвищення ефективності роботи виробничого та адміністративно-управлінського персоналу організації. Контроль шахрайства.	Систематизація та узагальнення інформації про результати діяльності структурних підрозділів моніторингу, розробка заходів щодо підвищення відповідальності персоналу. Контроль обігу інформації.
Супровід та реалізація виробничих процесів	Проведення перевірки та забезпечення нормальних умов роботи. Розробка заходів щодо вдосконалення виробничих процесів	Організація та координація роботи виробничої ділянки. Контроль за дотриманням існуючої технології. Оперативний контроль процесу виробництва, виявлення та усунення недоліків у роботі. Планування процесів та результатів.
Використання нових технологій виробництва	Рекомендації щодо впровадження актуальних цифрових технологій у бізнес-процес та систему управління цим процесом.	Застосування «перевіреного» (робочого) способу виробництва. Забезпечення інформацією про актуальні технології та техніку.

те, які цілі можна досягти, і що загрожує організації.

Залежно від ризиків, які можуть супроводжувати бізнес-процесу виготовлення продукції тваринництва, доповнимо їх перелік за такими критеріями:

а) виробничі: незапланований простий обладнання, простий обладнання у зв'язку з плановими ремонтними роботами, невчасність постачання матеріалів, що може спричинити перебою у процесі виробництва, відмінок тварин, що знизить продуктивність та обсяги виробництва, відхилення від технології виробництва, ймовірність втрати безперервності діяльності, низький рівень кваліфікації виробничого персоналу, дефіцит виробничих ресурсів; можливість втрати конкурентоспроможності продукції; обмеженість виробничих потужно-

Таблиця 2. Характеристика елементів внутрішнього контролю

Основні функції, що виконуються елементами СВК	Контрольне середовище	Оцінка ризиків	Процедури внутрішнього контролю	Інформація та комунікація	Контрольні процедури	Моніторинг
Загальне розуміння внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку, регламентація основних елементів СВК	x					
Виявлення та аналіз ризиків		x				
Процедури мінімізації ризиків			x			
Зберігання та поширення інформації				x		
Визначення ефективності та результативності елементів контролю	x	x	x	x	x	x
Орієнтація досягнення цілей організації	x	x	x	x	x	x
Отримання достатньої впевненості в ефективності та результативності діяльності організації	x	x	x	x	x	x
Складання та оформлення документації	x	x	x	x	x	x

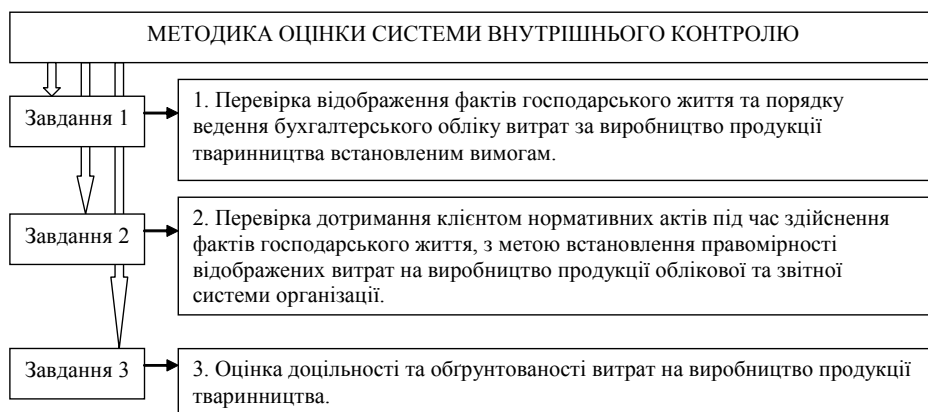

Рис. 2. Методика аналізу та оцінки СВК

стей; необґрунтований вибір технології виробництва;

б) економічні: підвищення рівня цін на ресурси, підвищення рівня інфляції, і як наслідок, зростання вартості ресурсів, збільшення ставок за комерційними кредитами;

в) фінансові: незаплановані податкові та інші перевірки, невиконання договірних умов партнерами, значні збитки від основної діяльності, наявність високої кредиторської заборгованості та ймовірність її непогашення у встановлений термін, необґрунтовано високі виробничі витрати;

г) екологічні: завдання шкоди навколишньому середовищу.

Формування інформації за наведеними вище показниками та даними безсумнівно зробить бухгалтерську (фінансову) звітність інформативною, дозволить визначати переваги та проблемні зони у діяльності господарюючого суб'єкта, забезпечить можливість сконцентрувати увагу та дії на конкретних значеннях.

При оцінці СВК нами запропоновано додатково до тестування облікових систем та законності здійснення фактів господарського життя, оцінювати ефективність бізнес-процесу, що відповідатиме завданням виконання узгодженої процедури (рис. 2).

Перевага запропонованої методики оцінки СВК полягає у можливості вираження показ-

ників у кількісній оцінці, що дозволяє проводити їх порівняльний аналіз. Більше того, оцінка методики у форматі рейтингу дає можливість зацікавленим користувачам легко сприймати результати контролю.

Система внутрішнього контролю дозволяє здійснювати безперервний моніторинг операцій, що здійснюються всередині бізнес-процесу та виконуються в оцінці якості продукції. Результатом ефективної чинної системи внутрішнього контролю у сільськогосподарській організації служить відсутність помилок та спотворень, розкрадань, дотримання вимог технологічного процесу, виконання стандартів чинного законодавства та досягнення цілей організації.

Подольчук О.А. пропонує: "для ефективної організації внутрішнього контролю у сільськогосподарському підприємстві створити посаду внутрішнього аудитора, який буде здійснювати контроль за окремими підрозділами, що дасть змогу виявити резерви та перспективні напрямки розвитку виробництва, посилить контроль за формуванням та розподілом прибутків" [5].

Додатковими робочими паперами в ході внутрішнього контролю можуть бути різноманітні контрольні-аналітичні дані і таблиці, зокрема, правдивості оприбуткування приплоду тварин, звіт падежу, контролю повноти оп-

Таблиця 3. Запропонована форма відомості на оприбуткування приплоду тварин

Рік _____										
Місяць _____										
Матеріально-відповідальна особа _____										
Група тварин _____										
Дата	Народилося живими		Кличка, інвентарний номер (присвоєний)	Вартість приплоду, грн	Відображення в обліку				Відхилення	Підпис контролера
	голів	маса, кг			За даними бухгалтерського обліку		За даними контрольної перевірки			
					Д-т	К-т	Д-т	К-т		

Джерело: [2].

рибуткування тощо. Таким документом на нашу думку може стати відомість за кожною матеріально-відповідальною особою (табл. 3), яка дозволить здійснювати всебічний контроль за достовірністю відображення в обліку та оприбуткування приплоду.

Застосування у фактичній роботі аграрних підприємств запропонованого документу забезпечить ефективний внутрішній контроль за оприбуткуванням приплоду тварин. Оскільки, якщо протягом місяця буде загибель щойно народжених тварин і не стане відомостей та актів на приплід, то можуть не оформляти і акти на вибуття, що призведе до неточності інформації і погіршення фінансово-господарської діяльності загалом [2].

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження запропоновано розширити методику контролю витрат на виробництво продукції тваринництва додавши до традиційного направлення контролю (перевірка первинних документів, перевірка реєстрів обліку, перевірка достовірності фінансової звітності в частині витрат) два нових направлення (контроль витрат на виробництво, аналіз ефективності бізнес-процесів). Для удосконалення внутрішнього контролю готової продукції тваринництва запропоновано відомість за кожною матеріально-відповідальною особою. Вивчено, що контроль та аналіз витрат на виробництво може здійснюватися у вигляді інших систем: внутрішнього аудиту, управлінського обліку.

Література:

1. Бутинець Т.А. Внутрішній контроль: суть і зміст. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2008. № 2 (44). С. 31—42.
2. Гай О.М., Кононенко Л.В., Костенко В.Г., Шинкаренко А.В. Організація внутрішнього контролю виробництва продукції тваринництва та його документальне оформлення. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. 2020. Вип. III (79). Економічні науки. С. 172—188.
3. Головацька С.І., Сашко О.П. Внутрішній контроль витрат підприємства: організаційно-методичні аспекти. Молодий вчений. 2016. № 5 (32). С. 36—40.
4. Максимова В.Ф. Внутрішній контроль економічної діяльності промислового підприємства: системний підхід до розвитку: монографія. К.: АВРІО, 2005. 264 с.
5. Подолянчук О.А. Сутність внутрішнього контролю та проблеми його впровадження у

сільськогосподарських підприємств. Збірник наукових праць ВНАУ. Економічні науки. 2012. № 1 (56). Том 4. С. 143—148.

References:

1. Butynets', T.A. (2008), "Internal control: essence and content", Visnyk ZhDTU. Ekonomichni nauky. vol. 2 (44), pp. 31—42.
  2. Haj, O.M., Kononenko, L.V., Kostenko, V.H. and Shynkarenko, A.V. (2020), "Organization of internal control of production of animal husbandry products and its documentation", Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu. vol. III (79), pp. 172—188.
  3. Holovats'ka, S.I. and Sashko, O.P. (2016), "Internal control of enterprise costs: organizational and methodical aspects", Molodyj vchenyj, vol. 5 (32), pp. 36—40.
  4. Maksimova, V.F. (2005), Vnutrishnij kontrol' ekonomichnoi diial'nosti promyslovoho pidpryemstva: systemnyj pidkhid do rozvytku [Internal control of the economic activity of an industrial enterprise: a systematic approach to development], AVRIO, Kyiv, Ukraine.
  5. Podolianchuk, O.A. (2012), "The essence of internal control and problems of its implementation in agricultural enterprises", Zbirnyk naukovykh prats' VNAU. Ekonomichni nauky, vol. 1 (56), no. 4, pp. 143—148.
- Стаття надійшла до редакції 10.11.2023 р.*

<https://nauka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663